

การวิเคราะห์ภาพวาดระบายสีของเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง ๙ ปี
ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย

นางสาวสุภลักษณ์ ชนเกษนิศาล

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาศิลปศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-336-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018068 i15205034

AN ANALYSIS OF DRAWING-PAINTINGS OF SEVEN TO NINE YEAR OLD
ORPHANS IN CHILD WELFARE HOMES UNDER THE JURISDICTION OF
PUBLIC WELFARE DEPARTMENT, MINISTRY OF INTERIOR

Miss Supaluck Tanaketsisan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Art Education

Graduate School

Chulalongkorn University

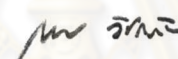
1992

ISBN 974-581-336-2

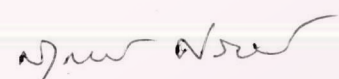
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์ภาพวาดระบายสีของเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปีใน
สถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย
โดย นางสาวสุลักษณ์ ชนเกษพิศาล
ภาควิชา ศิลปศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.อำไพ ติรณसार

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรานัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.อำไพ ติรณसार)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สัญญา วงศ์อร่าม)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สัญลักษณ์ ระบุเพศศาล : การวิเคราะห์ภาพวาดระบายสีของเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปี ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย (AN ANALYSIS OF DRAWING-PAINTINGS OF SEVEN TO NINE YEAR OLD ORPHANS IN CHILD WELFARE HOMES UNDER THE JURISDICTION OF PUBLIC WELFARE DEPARTMENT, MINISTRY OF INTERIOR) อ.ที่ปรึกษา : อ.ดร.อำไพ ตีรณสาร, 135 หน้า.
ISBN 974-581-336-2

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพวาดระบายสีของเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปี ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย

ประชากรที่ศึกษาเป็นเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปี ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งได้แก่ เด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านปากเกร็ด จำนวน 30 คน และในสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราวีสี จำนวน 33 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 63 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์ภาพวาดระบายสี ซึ่งสร้างขึ้นตามหลักทฤษฎีขั้นพัฒนาการทางศิลปะของเด็กของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบประชากรด้วยตนเอง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะศึกษา จำนวน 5 ท่าน

ผลการวิจัยพบว่า เด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปีในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย สามารถแสดงออกทางศิลปะในด้านต่าง ๆ คือ การวาดภาพคน การจัดพื้นที่และการออกแบบ ตกแต่งรายละเอียด เป็นไปตามพัฒนาการที่อยู่ในขั้นการวาดภาพอย่างมีรูปแบบ เป็นของตนเอง (Schematic Stage) ของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ ยกเว้นด้านการใช้สีเท่านั้นที่พบว่า เด็กกำพร้าส่วนมากไม่สามารถแสดงออกได้ตรงตามเกณฑ์ดังกล่าว

ลักษณะภาพวาดระบายสีที่เด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปี แสดงออกในแต่ละด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการวาดภาพคน เด็กกำพร้าร้อยละ 100 แสดงออกในด้านนี้โดยการวาดภาพคนเฉพาะด้านหน้า (หน้าตรง) และร้อยละ 49.21 วาดเสื้อผ้าโดยใช้รูปทรงเรขาคณิตแทน
2. ด้านการจัดพื้นที่ เด็กกำพร้าร้อยละ 82.54 แสดงออกในด้านนี้โดยการวาดภาพเป็นแบบสองมิติ และร้อยละ 23.81 วาดภาพแบบมองเห็นทะลุเห็นภายใน (x-ray)
3. ด้านการใช้สี เด็กกำพร้าร้อยละ 38.10 แสดงออกในด้านนี้โดยการใช้สีได้ใกล้เคียงกับสีของวัตถุตามที่ตามองเห็น และมีแบบการใช้สีเป็นของตนเองอย่างชัดเจน
4. ด้านการออกแบบ ตกแต่งรายละเอียด เด็กกำพร้าร้อยละ 68.25 แสดงออกในด้านนี้โดยการใช้สัญลักษณ์ซ้ำ ๆ แสดงจังหวะในการออกแบบ

ภาควิชา..... ศิลปศึกษา
สาขาวิชา..... ศิลปศึกษา
ปีการศึกษา..... 2534

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C343420 : MAJOR ART EDUCATION

KEY WORD : DRAWING-PAINTING/ORPHAN/WELFARE HOME

SUPALUCK TANAKETPISAN : AN ANALYSIS OF DRAWING-PAINTINGS OF SEVEN TO NINE YEAR OLD ORPHANS IN CHILD WELFARE HOMES UNDER THE JURISDICTION OF PUBLIC WELFARE DEPARTMENT, MINISTRY OF INTERIOR. THESIS ADVISOR : AMPAI TIRANASAR, Ph.D., 135 PP. ISBN 974-581-336-2

The purpose of this research was to analyze the drawing-paintings of seven to nine year old orphans in child welfare homes under the jurisdiction of Public Welfare Department, Ministry of Interior.

The population included 63 children of seven to nine year old orphans in child welfare homes: 30 children from Ban Pakkred and 33 children from Ban Rajvithi.

The research instrument was a drawing-paintings analysis checklist based on the Artistic Development Theory of Viktor Lowenfeld and was administered by the researcher. The obtained data was finally analyzed by a group of 5 art educators.

The findings of this research indicated that the expressions of seven to nine year old orphans in child welfare homes under the jurisdiction of Public Welfare Department, Ministry of Interior, showed their performances of the Human Figure, the Space and the Design in the Schematic Stage of the Artistic Development Theory of Viktor Lowenfeld. However, in the aspect of the Color was not in the Schematic Stage.

The details of these expression were as follows:

1. Human Figure : 100% of the orphans' drawings showed the looking straight forwards and 49.21% of the childrens showed the geometric forms.
2. Space : 82.54% of the orphans' drawings showed two dimensions and 23.81% of them showed the x-ray.
3. Color : 38.10% of the orphans' drawings showed both the same colors for the same objects and the expression of their own colors.
4. Design : 68.25% of the orphans' drawings showed the displying repeated drawings design schema.

ภาควิชา ศิลปศึกษา
สาขาวิชา ศิลปศึกษา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต *Das Shan*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Ampai Tiranasar*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จเรียบร้อยไปได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์ ดร.อำไพ ตีรณสาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง รวมทั้งอาจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี และ อาจารย์เพียงกาญจน์ สุวรรณปัทม รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการศูนย์ฝึกเด็กปัญญาอ่อนประเภทอาร ที่ให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเอกสารและตำราที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คณะผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่มีส่วนสำคัญทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จตามความมุ่งหมายโดยกรุณาสละเวลา ช่วยตรวจเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย และผลงานภาพวาดระบายสีของกลุ่มประชากร ตลอดจนครูและเจ้าหน้าที่ทุกท่านของสถานสงเคราะห์เด็กชาย บ้านปากเกร็ด และสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี ที่ได้กรุณาอำนวยความสะดวกและให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ นีระพงษ์ กุลพิศาล รองหัวหน้าภาควิชาศิลปศึกษา วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จ และคุณศุภลักษณ์ จันทร์เจริญ นักวิชาการกลุ่มงานวิจัย กองวิชาการ กรมประชาสงเคราะห์ ที่ให้คำแนะนำและเอื้อเฟื้อเอกสารตำราต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุลักษณ์ ธนเกษพิศาล

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
คำจำกัดความในการวิจัย.....	7
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	10
เด็กกำพร้า.....	10
คุณค่าและความสำคัญของวิชาศิลปะศึกษา.....	23
ศิลปะสำหรับเด็กด้อยโอกาส.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
กลุ่มประชากร.....	57
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	80
สรุปผลการวิจัย.....	83
อภิปรายผลการวิจัย.....	86
ข้อเสนอแนะ.....	91
บรรณานุกรม.....	95
ภาคผนวก.....	108
ประวัติผู้เขียน.....	135

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนและค่าร้อยละของเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปี ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย โดยจำแนกตามสถานสงเคราะห์.....	63
2. จำนวนและค่าร้อยละของเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปี ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับผลการศึกษา.....	64
3. จำนวนและค่าร้อยละของเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปี ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว.....	65
4. จำนวนและค่าร้อยละของเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปี ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับเป้าหมายในอนาคต.....	66
5. จำนวนและค่าร้อยละของเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปี ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับสิ่งที่อยากมีและอยากได้ มากที่สุด.....	67
6. จำนวนและค่าร้อยละของเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปี ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับพัฒนาการทางศิลปะในด้าน การวาดภาพคน โดยส่วนรวม.....	68
7. จำนวนและค่าร้อยละของเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปี ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับพัฒนาการทางศิลปะในด้าน การจัดพื้นที่ โดยส่วนรวม.....	69

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

8. จำนวนและค่าร้อยละของเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปี
 ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์
 กระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับพัฒนาการทางศิลปะในด้าน
 การใช้สี และการออกแบบ ตกแต่งรายละเอียด
 โดยส่วนรวม..... 70

9. จำนวนและค่าร้อยละของเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปี
 ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์
 กระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับพัฒนาการทางศิลปะในด้าน
 การวาดภาพคน โดยจำแนกตามเพศ..... 71

10. จำนวนและค่าร้อยละของเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปี
 ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์
 กระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับพัฒนาการทางศิลปะในด้าน
 การจัดพื้นที่ โดยจำแนกตามเพศ 72

11. จำนวนและค่าร้อยละของเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปี
 ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์
 กระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับพัฒนาการทางศิลปะในด้าน
 การใช้สี และการออกแบบ ตกแต่งรายละเอียด
 โดยจำแนกตามเพศ..... 74

12. จำนวนและค่าร้อยละของเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปี
 ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์
 กระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับพัฒนาการทางศิลปะในด้าน
 การวาดภาพคน โดยจำแนกตามสถานสงเคราะห์..... 75

13. จำนวนและค่าร้อยละของเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปี
 ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์
 กระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับพัฒนาการทางศิลปะในด้าน
 การจัดพื้นที่ โดยจำแนกตามสถานสงเคราะห์..... 76

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

14. จำนวนและค่าร้อยละของเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปี
 ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์
 กระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับพัฒนาการทางศิลปะในด้าน
 การใช้สี และการออกแบบ ตกแต่งรายละเอียด
 โดยจำแนกตามสถานสงเคราะห์..... 78

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ลักษณะการใช้ขอบกระดูกล่างแทนเส้นฐานของเด็ก อายุระหว่าง 7 ถึง 9 ปี.....	29
2	ลักษณะการใช้เส้นฐานที่เป็นเส้นโค้งของเด็ก อายุระหว่าง 7 ถึง 9 ปี.....	29
3	ลักษณะการวาดภาพแบบ (x-ray) ของเด็ก อายุระหว่าง 7 ถึง 9 ปี.....	30
4	ลักษณะการวาดภาพแบบพับกลางของเด็ก ระหว่างอายุ 7 ถึง 9 ปี.....	31
5	ลักษณะการวาดภาพคนของเด็กอายุระหว่าง 7 ถึง 9 ปี...	32
6	ลักษณะการจัดพื้นที่ของเด็กอายุระหว่าง 7 ถึง 9 ปี.....	33
7	ลักษณะการวาดภาพแบบหมุนกระดาษของเด็ก ระหว่างอายุ 7 ถึง 9 ปี.....	34
8-13	ตัวอย่างภาพวาดระบายสีของเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปี ในหัวข้อที่ 1 เรื่อง "ตัวฉัน".....	122-127
14-20	ตัวอย่างภาพวาดระบายสีของเด็กกำพร้าอายุ 7 ถึง 9 ปี ในหัวข้อที่ 2 เรื่อง "ฉันรับประทานอาหารกับเพื่อน ๆ"...	128-134

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย